

فضاهای آموزشی برای کودکان اوتیستیک از دیدگاه روانشناسی محیط

هانا مشهدی فتحعلی

کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه پیام نور واحد هرمزگان

haana.fathali67@gmail.com

چکیده

اوتیسم، یک اختلال رشد است که در سه سال اول زندگی ظاهر می‌گردد. این بیماری با تاثیر بر روی مغز کودک، رفتارهای اجتماعی و مهارت ارتباط برقرار کردن را مختل می‌کند. علت واقعی این بیماری هنوز مشخص نیست، اما مطالعاتی در رابطه با دلیل بروز این بیماری در حال انجام است. به نظر می‌رسد مساله ژنتیک مهم باشد. برای مثال دوقلوها بیشتر دچار این بیماری می‌شوند تا یک برادر و خواهر. اختلال کروموزومی و مشکلات عصبی در افراد اوتیسمی مشاهده شده است. دیگر علت های این بیماری (که هنوز به اثبات نرسیده) شامل: رژیم غذایی، تغییرات مجرای گوارشی، مسمومیت با جیوه، عدم استفاده از ویتامین ها و املاح و حساسیت به واکنس است. هنگامی که بحث طراحی فضا برای کودکان طیف اوتیسم پیش می‌آید مهم است که به دانش و درک چگونگی تجربه محیط زیست و اشیا توجه و اشاره شود. توصیف تفاوت‌های حسی بالقوه ادراک، پردازش و پاسخ اهمیت زیادی دارد چراکه کودکان قادر به یادگیری در جریان اصلی محیط می‌باشند. توجه خاص به فضاهای فیزیکی در طراحی کلاس‌های درس و مدارس باعث بالا رفتن اهمیت کار معمار و طراح می‌شود. چراکه این فضاها با یادگیری کودکان ارتباط مستقیم دارند. رنگ، فرم، سطح، ابعاد و چیدمان فضا از جمله مسائل بسیار مهمی است که در حالات روحی کودکان اوتیستیک تاثیر مستقیم دارد. معماری فضا با آگاهی از روانشناسی محیطی، فضایی را پدید می‌آورد که کودک در آن با توجه به خصوصیات اخلاقی و رفتاری و همچنین ضعف های ارتباطی می‌تواند دورانی بدون استرس و دور از تنش را با یادگیری بالا سپری کند.

واژگان کلیدی: اوتیسم، اوتیستیک، روانشناسی محیط، تاثیر فضا

۱-مقدمه

مشخصه اوتیسم محدودیت شدید و بنیادی در چندین زمینه مهم رشد می باشد: تعامل و ارتباط و همچنین رفتار متقابل اجتماعی و توانایی بهره گیری از تخیلات. جهت تشخیص اوتیسم لازم است که علائم رفتاری در تمام زمینه های ذکر شده فوق قبل از سن ۳ سالگی در شخص موجود باشند. حتی در صورتی که والدین متوجه شوند که در دوران شیرخوارگی مشکلاتی وجود دارد، تشخیص اوتیسم پیش از سن هجده ماهگی بسیار دشوار است. اغلب کودکان مبتلا به اوتیسم دارای اختلالات رشد نیز می باشند، اگرچه تعداد کمی نیز دارای رشد طبیعی هستند. همچنین بسیاری نیز مبتلا به صرع می باشند و معلولیت‌های بینایی و شنوایی در این گروه بسیار شایع است. اوتیسم یک نقص عملکردی مادام العمر است. در حال حاضر هیچگونه معالجه ای برای اوتیسم وجود ندارد. از سوی دیگر، بسیاری از کودکان مبتلا به اوتیسم می‌توانند با تلاشهای آموزشی زود هنگام، درست برنامه‌ریزی شده و طراحی شده برای هر فرد در یک محیط مناسب ویژه رشد قابل ملاحظه ای داشته باشند. یکی از اهداف اصلی کمک به کودک برای تکامل برقراری ارتباط عملکردی است. آموزش باید بر آگاهی از شیوه های منحصر به فردی که کودکان مبتلا به اوتیسم فرا می‌گیرند، (تجزیه و تحلیل کاربردی رفتار) و آموزش مبتنی بر ABA متمرکز باشد.